

Pun krug za
ljudska prava

Istraživanje stavova javnog mnjenja o diskriminaciji

Projekat "360° - pun krug za ljudska prava" sprovodi Centar za građansko obrazovanje (CGO) u partnerstvu sa Kućom ljudskih prava iz Zagreba, BELODCS-om iz Beograda i ATAK-om iz Podgorice. Saradnici su NVO Juventas, Ministarstvo prosvjete i Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. Projekat finansijski podržava Evropska unija.

Metodologija istraživanja

Realizacija: 1. Talas - 2016.

Uzorački okvir: Populacija Crne Gore 18+

Veličina uzorka: 1000 ispitanika

Troetapni slučajan reprezentativni
stratifikovani uzorak

Jedinica prve etape: Teritorija biračkih
mjesta

Jedinica druge etape: Domaćinstva
(SRSWoR – slučajnim korakom)

Jedinica treće etape: Ispitanici u okviru
domaćinstva (Kish tablice)

Omnibus, terenski upitnik prosječne
dužine 45 minuta

17 gradova u Crnoj Gori, 130 teritorija
biračkih mjesta, gradske, prigradske i
seoske životne sredine

Poststratifikacija: Po polu, godinama i regionu

±1.45% za pojave sa incidencom od 5%
±2.86% za pojave sa incidencom od 25%
±3.31% za pojave sa incidencom od 50%
(marginalna greška)

2. Talas – 2019.

Uzorački okvir: Populacija Crne Gore 18+

Veličina uzorka: 1036 ispitanika

Troetapni slučajan reprezentativni
stratifikovani uzorak

Jedinica prve etape: Teritorija biračkih
mjesta

Jedinica druge etape: Domaćinstva
(SRSWoR – slučajnim korakom)

Jedinica treće etape: Ispitanici u okviru
domaćinstva (Kish tablice)

Omnibus, terenski upitnik prosječne
dužine 45 minuta

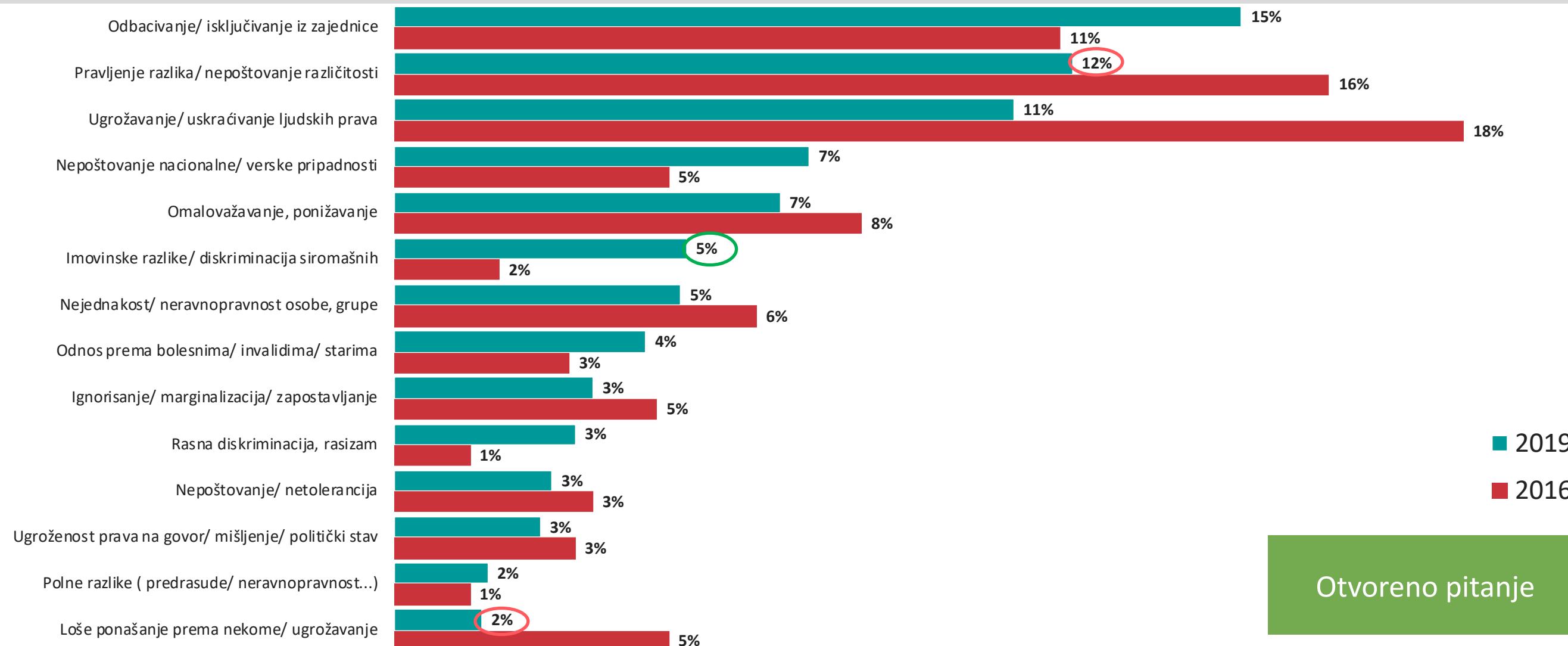
17 gradova u Crnoj Gori, 130 teritorija
biračkih mjesta, gradske, prigradske i
seoske životne sredine

Poststratifikacija: Po polu, godinama i regionu

±1.33% za pojave sa incidencom od 5%
±2.64% za pojave sa incidencom od 25%
±3.05% za pojave sa incidencom od 50%
(marginalna greška)

ŠTO JE TO DISKRIMINACIJA?

Najčešće asocijacije građana/ki na diskriminaciju su: *odbacivanje ili isključivanje iz zajednice, pravljenje razlika/nepoštovanje ličnosti i ugrožavanje/uskraćivanje ljudskih prava*. Kod top tri asocijacija situacija se nije promijenila ud odnosu na 2016., uz napomenu da značajno manje građana/ki pominje *pravljenje razlika/nepoštovanje ličnosti* u 2019. nego u 2016. Osim toga, više građana/ki pominje *imovinske razlike* 2019. nego što je bio slučaj 2016. Građani/ke su, generalno, upoznati sa pojmom diskriminacije, ali ima dosta prostora za napredak jer četvrtina populacije ne zna ili nema stav o ovom pitanju (22,5%).

Baza: Ukupna ciljna populacija

Što je diskriminacija? Što Vi pod tim podrazumijevate?

Otvoreno pitanje

USKRAĆIVANJE PRAVA

Tri četvrtine građana/ki Crne Gore smatra da uskraćivanje prava na osnovu ličnog svojstva nije opravdano i to bez izuzetka, iako je jedna petina (21%) sklona da tvrdi da uglavnom nije opravdano, ali postoje okolnosti kada jeste. Situacija je skoro identična kao u 2016, i zabrinjavajuća jer ukazuje da taj procenat građani/ke još uvijek ne razumije da nema opravdanja za diskriminaciju.

■ Nije opravdano, bez izuzetka ■ Uglavnom nije opravdano, ali postoje okolnosti u kojima je opravdano ■ Opravdano je u većini slučajeva

2019

75%

21%

3%

2016

76%

20%

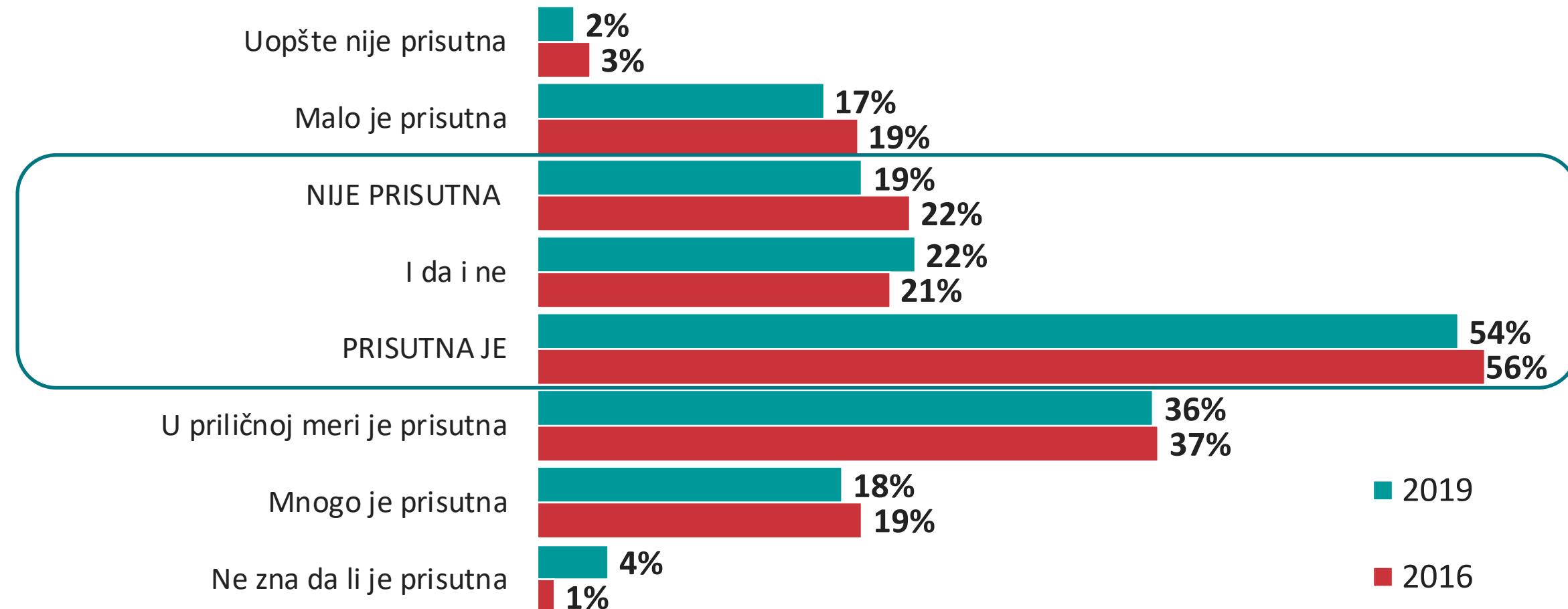
2%

Baza: Ukupna ciljna populacija

Da li je po vašem mišljenju opravdano nekome uskratiti neko pravo (na primjer, pravo na rad, školovanje, zdravstvenu zaštitu, upotrebu svog jezika itd.) samo na osnovu nekog ličnog svojstva (na primjer, na osnovu nacionalne pripadnosti, vjeroispovijesti, pola, starosti, seksualne orientacije, imovinskog stanja itd.) ?

Prisutnost diskriminacije

Slično kao i u 2016, i u 2019 više od polovina građana/ki Crne Gore smatra da je diskriminacija u Crnoj Gori prisutna.

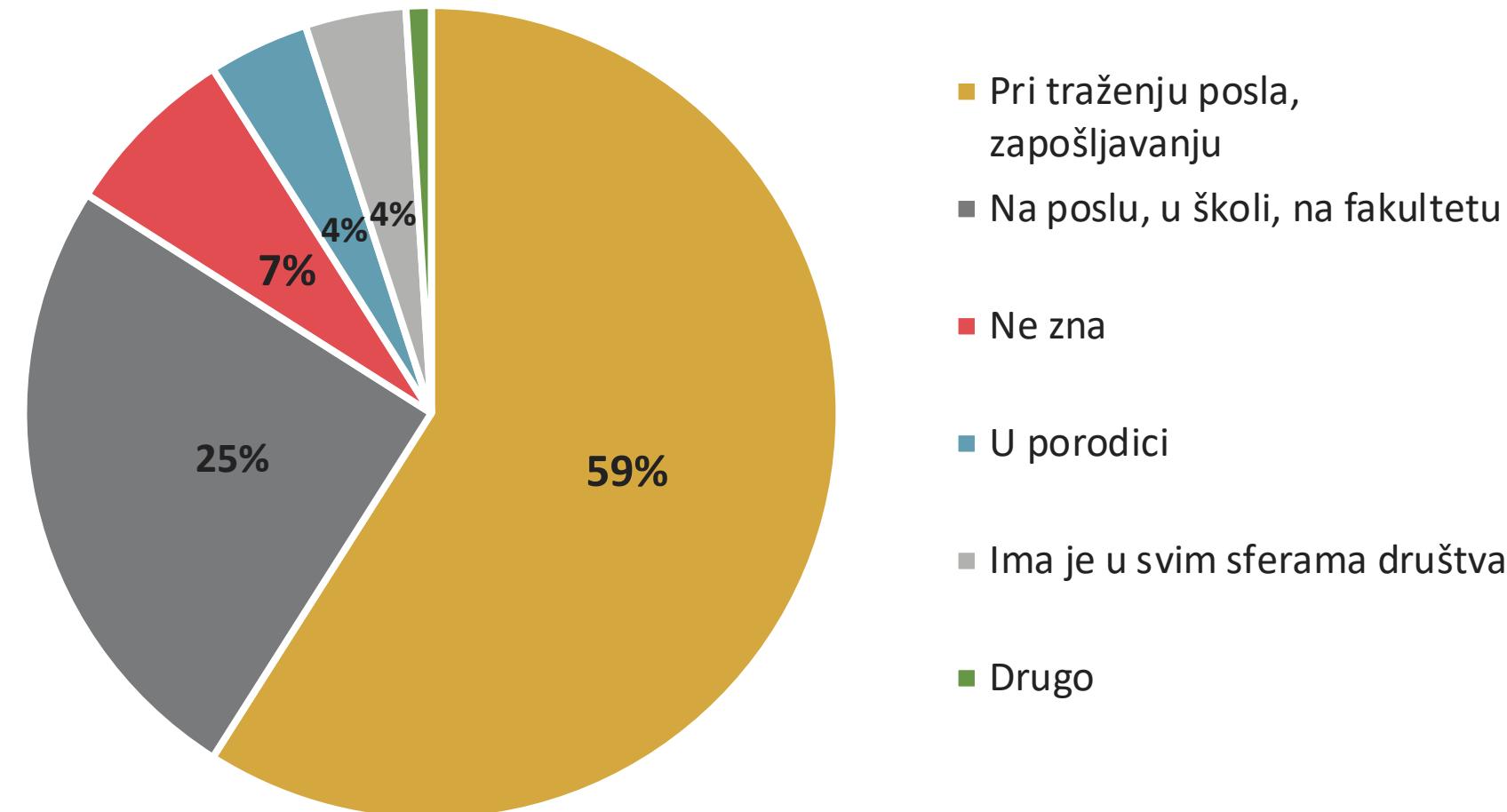

Baza: Ukupna ciljna populacija

U kojoj mjeri je diskriminacija, po vašem mišljenju, prisutna u našoj zemlji?

Prisutnost diskriminacije u različitim oblastima života i rada

Tri od pet građana/ki Crne Gore smatra da je diskriminacija najprisutnija pri traženju posla i zapošljavanju, dok jedna četvrtina smatra da se diskriminacija najviše pojavljuje na poslu, u školi ili na fakultetu.

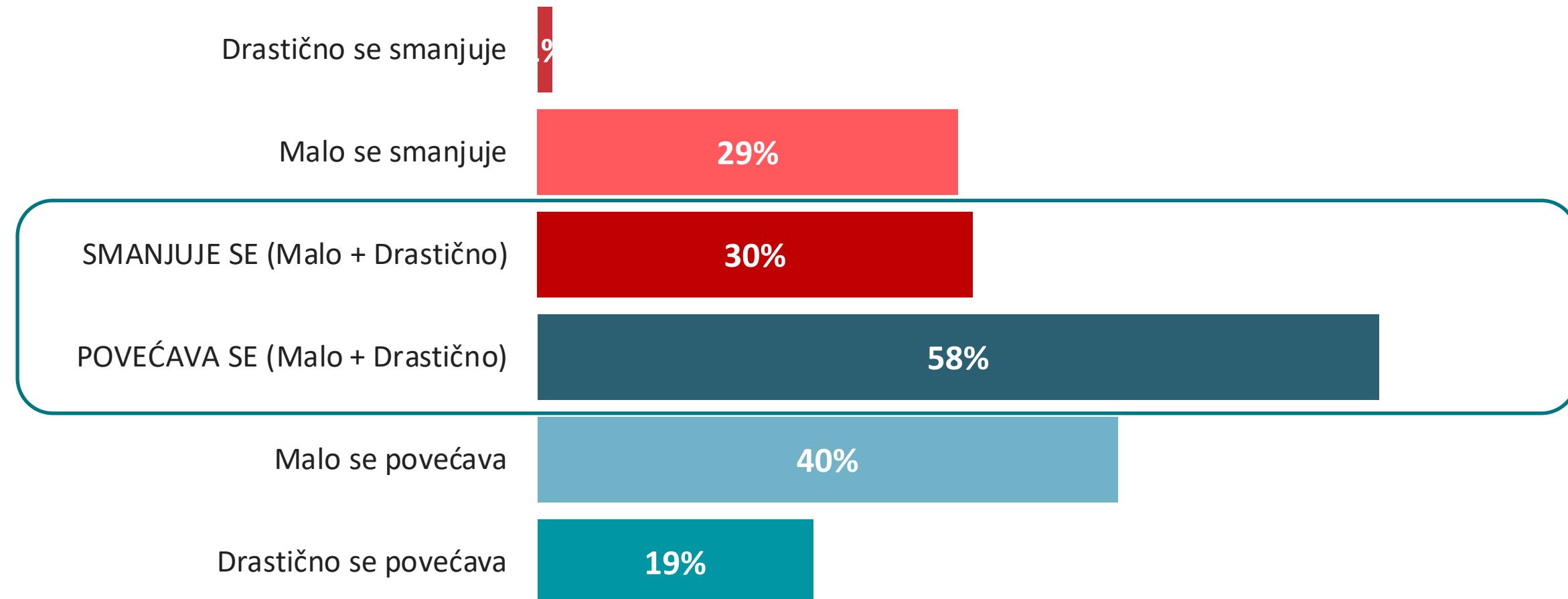

Baza: Ukupna ciljna populacija

U kojoj oblasti života i rada je diskriminacija najprisutnija?

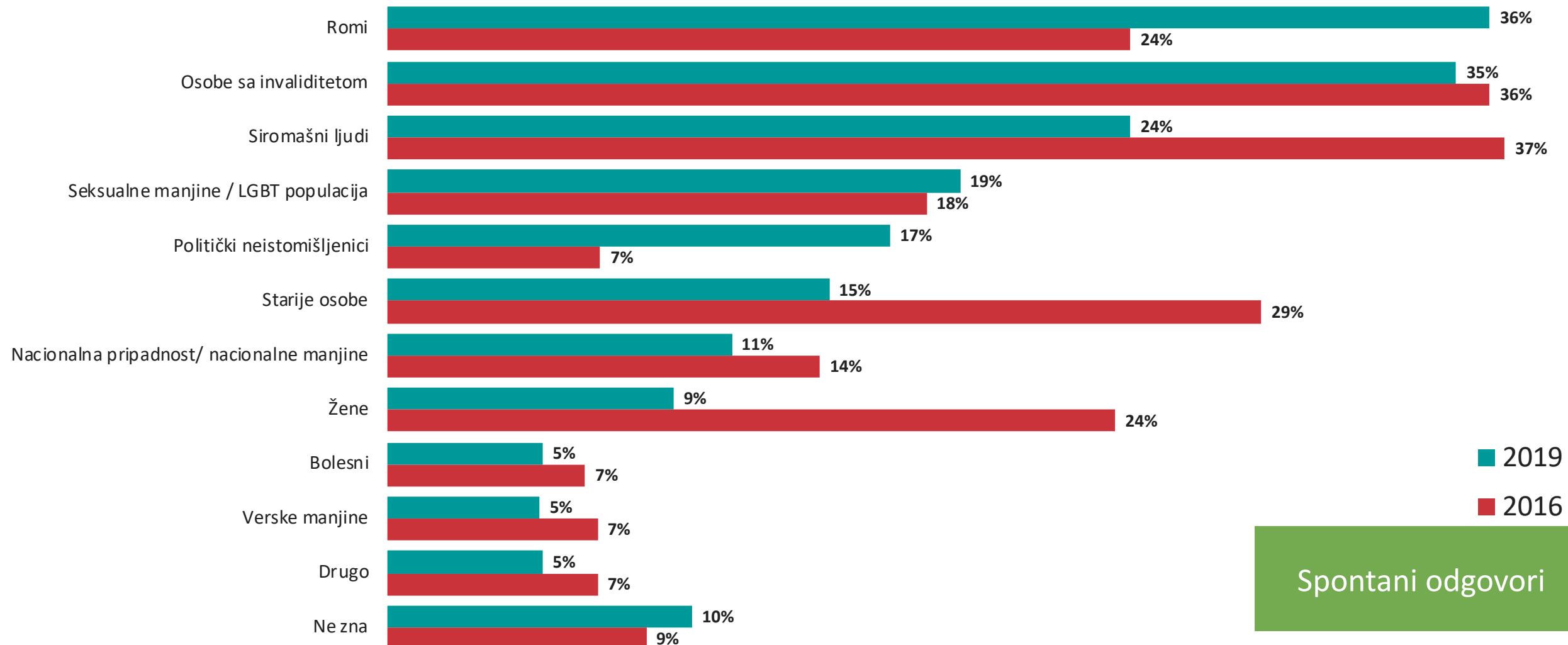
Status diskriminacije

Osim toga što smatraju da diskriminacija postoji u Crnoj Gori, više od polovina građana/ki, takođe, ima percepciju da se diskriminacija povećava u našem društву.

Koje grupe su u najvećoj mjeri izložene diskriminaciji?

Kod spontanih odgovora, situacija je slična kao i 2016. Međutim, na prvih pet mjesta bilježimo određenu promjenu. Tako siromašni, Romi i OSI ostaju na vrhu ljestvice diskriminisanih, ali umjesto žena i starijih osoba kao diskriminisanije grupe u ovim spontanim odgovorima ispitanika, sada se pozicioniraju LGBT osobe i politički neistomišljenici.

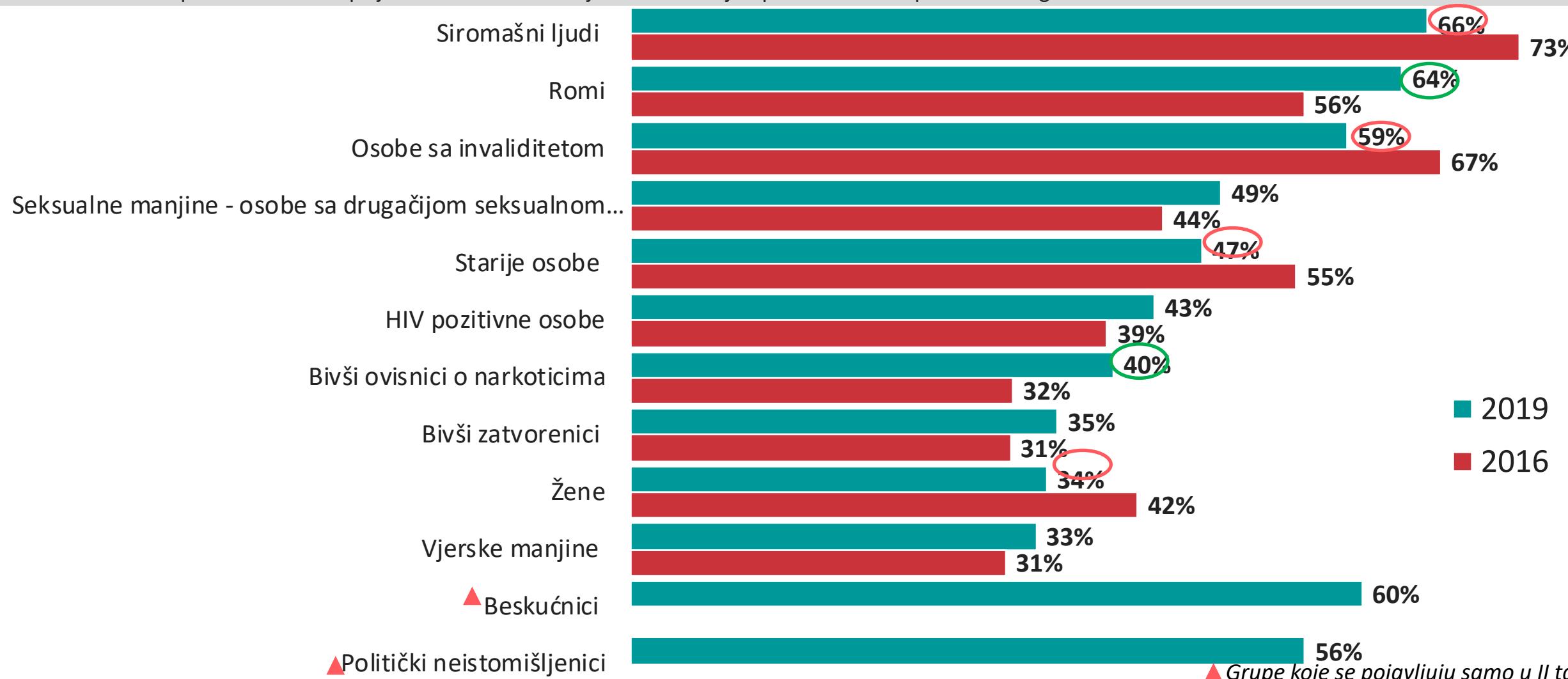

Baza: Ukupna ciljna populacija

Za koje grupe biste rekli da su u najvećoj mjeri izložene diskriminaciji u Crnoj Gori?

Koje grupe su u najvećoj mjeri izložene diskriminaciji? - rangiranje ponuđenih opcija

Siromaštvo se čvrsto drži na listi percipiranih svojstava koja jesu prepreka ravnopravnom pristupu, pa siromašni ostaju grupa koja se percipira kao najviše diskriminisana, a među prvih pet slijede i Romi i OSI. Međutim, u odnosu na 2016. u 2019. na tu listu umjesto LGBT i starih osoba izbijaju beskućnici i politički neistomišljenici. Ove dvije grupe ranije nijesu navođene kao opcija za koju su se opredjeljivali ispitanici. Zaoštravanje socio-političkog konteksta, kao i češća prisutnost beskućništva posljednjih godina, motivisali su nas da ih ponudimo i kao opciju. Politički neistomišljenici su značajno porasli i među spontanim odgovorima.

Baza: Ukupna ciljna populacija

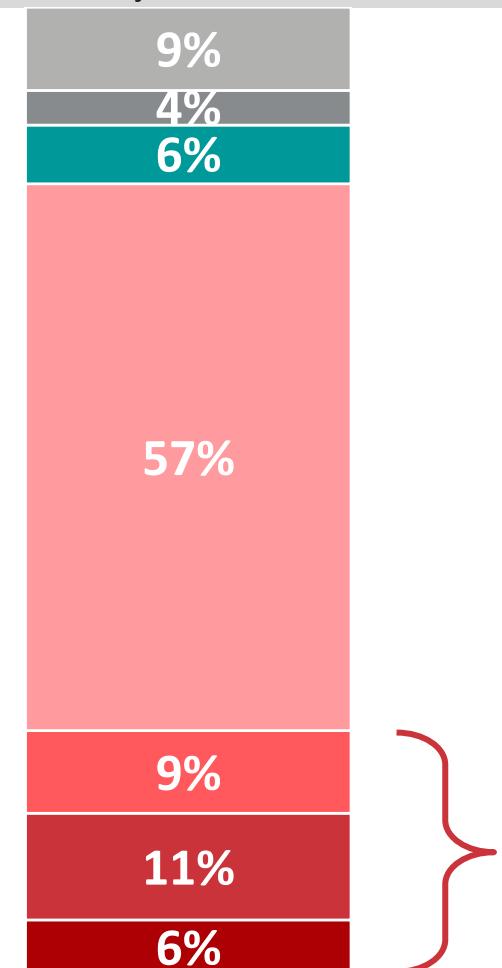
U kojoj mjeri su sljedeće grupe, po vašem mišljenju, diskriminirane, stavljene u neravnopravan položaj u odnosu na druge?

▲ Grupe koje se pojavljuju samo u II tatsu

Politička diskriminacija

Ubjedljiva većina građana/ki (preko 4/5) smatra da u Crnoj Gori postoji politička diskriminacija bilo da se radi o percepciji, iskustvenom doživljaju ili saznanju. Pri tome, više od polovina njih vjeruje da postoji, a manji je broj onih koji navode da su je lično iskusili ili da su svjedočili političkoj diskriminaciji nekoga koga poznaju. Od svih građana/ki koji smatraju da postoji politička diskriminacija, 4 od 5 njih vjeruje da je najprisutnija u zapošljavanju, a skoro polovina prepoznaje i državne institucije kao oblast u kojoj se politička diskriminacija najbolje može posvjedočiti. Slijede obrazovanje i zdravstvo.

- Ne zna, nema stav
- Ne želi da govori o tome
- Ne, siguran/na sam da ne postoji politička diskriminacija u Crnoj Gori
- Nijesam lično iskusio/la niti čula iskustvo nekoga koga poznajem, ali vjerujem da postoji
- I ja i neko koga poznajem smo bili politički diskriminirani
- Da, posvjedočio/la sam političku diskriminaciju nekoga koga poznajem
- Da, ja sam lično bio/bila politički diskriminiran/a

Postoji li, po vašem mišljenju, u Crnoj Gori politička diskriminacija?

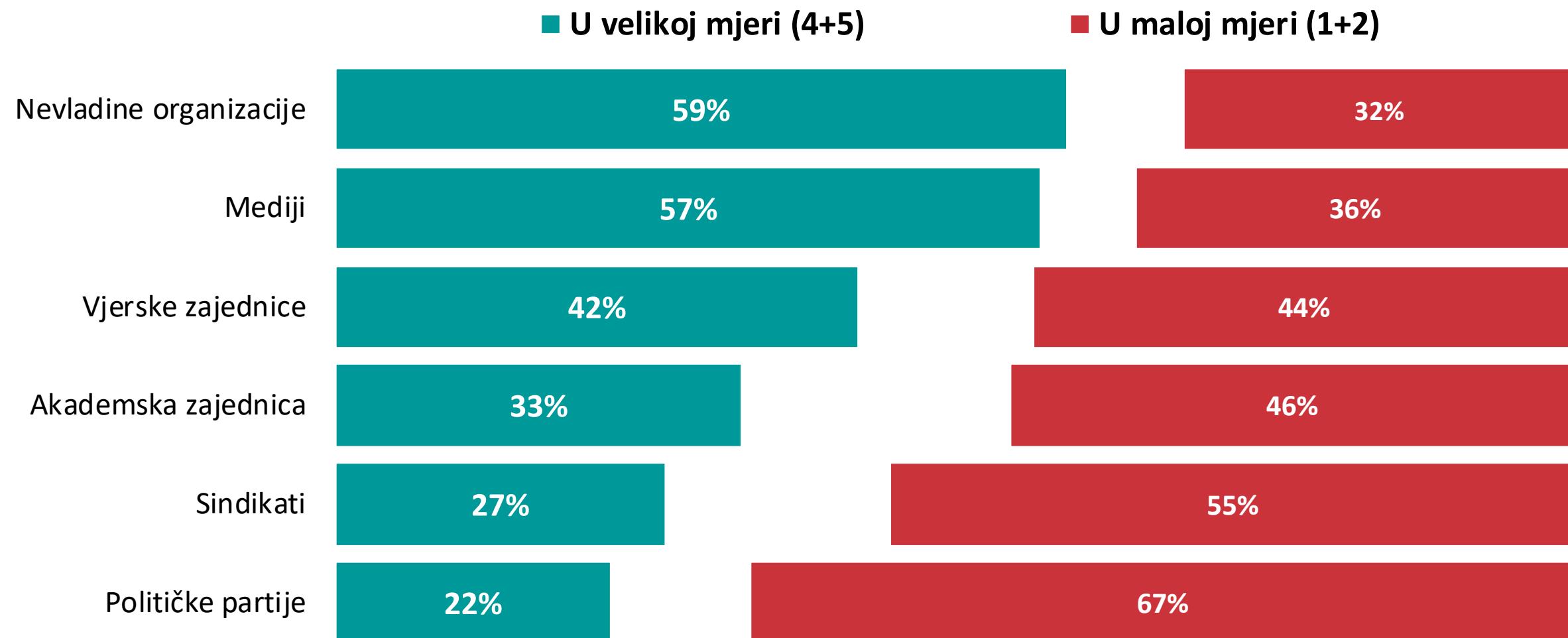
Baza: Ukupna ciljna populacija

U kojoj se oblasti najbolje može posvjedočiti politička diskriminacija?

Baza: Građani/ke koji smatraju da u Crnoj Gori postoji politička diskriminacija (82% od ciljne populacije)

Doprinos različitih organizacija borbi protiv diskriminacije

Više od polovina građana/ki smatra da NVO i mediji doprinose prevenciji i borbi protiv diskriminacije u velikoj mjeri, dok skoro 2/3 njih vjeruje da političke partije doprinose u maloj mjeri ili uopšte ne doprinose u borbi protiv ovog društvenog problema. Takođe, građani/ke ne prepoznaju dovoljan angažman sindikata i akademske zajednice u prevenciji i borbi protiv diskriminacije, dok je odnos prema doprinosu vjerskih zajednica podijeljen.

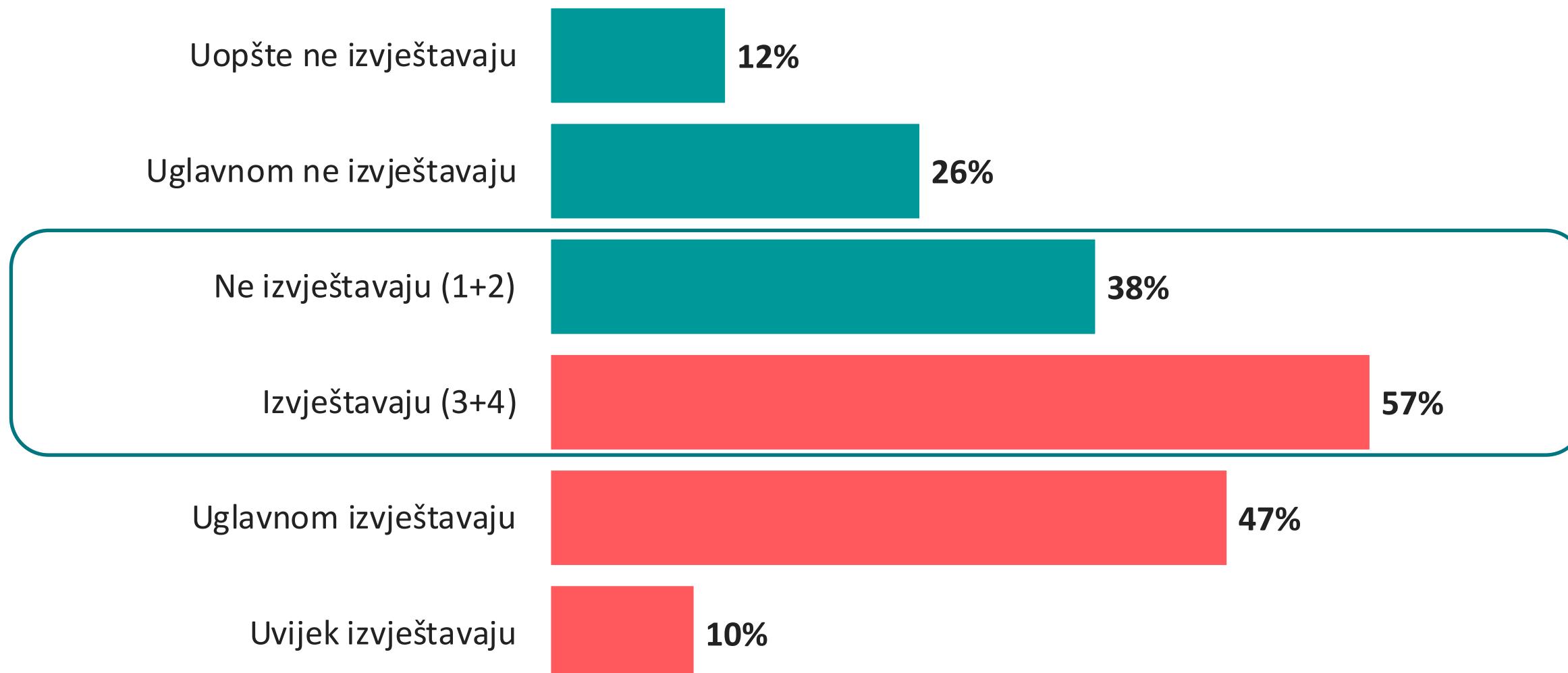

Baza: Ukupna ciljna populacija

Koliko sljedeće organizacije doprinose prevenciji i borbi protiv diskriminacije?

Izvještavanje medija o diskriminaciji

Više od polovina građana/ki smatra da mediji izvještavaju o problemu diskriminacije, dok skoro dvije petine njih smatra da uopšte ili uglavnom ne izvještavaju.

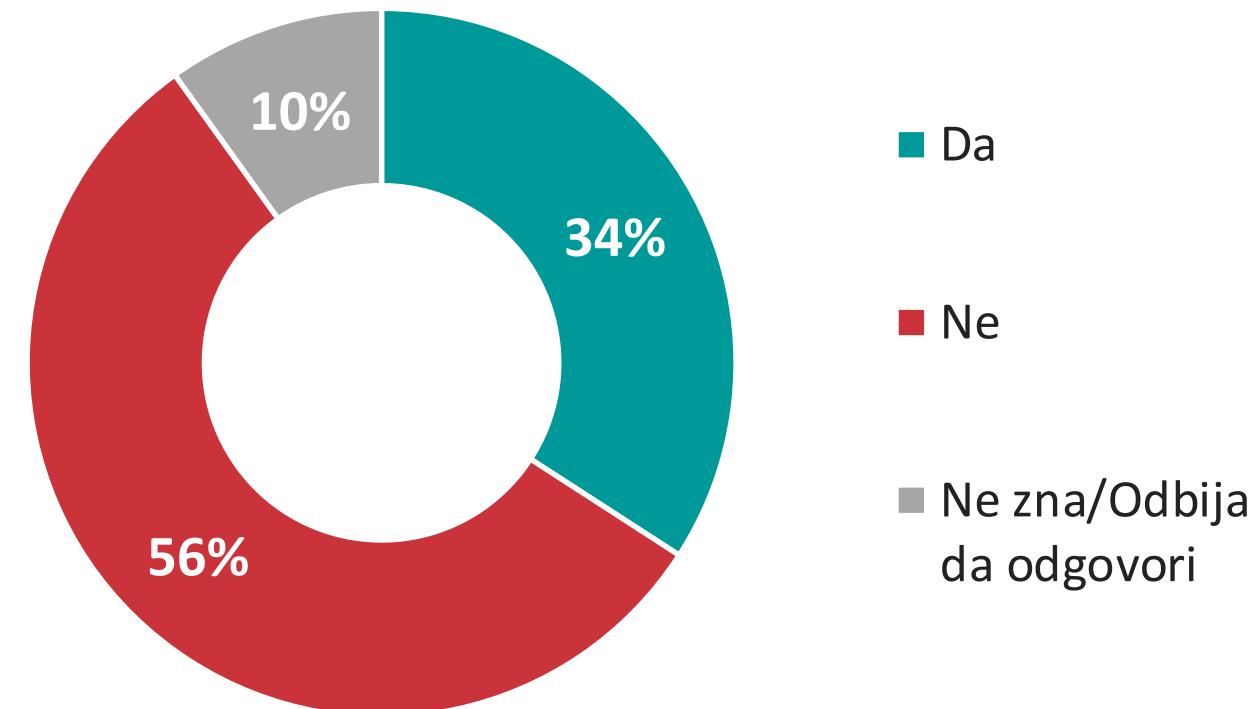

Baza: Ukupna ciljna populacija

Koliko mediji izvještavaju o problemu diskriminacije?

Samoprocjena informisanosti o pravima u oblasti zaštite od diskriminacije

Više od polovina građana/ki Crne Gore ne smatra sebe dovoljno informisanim o pravima koja imaju kad je u pitanju zaštita od diskriminacije, dok oko trećina njih tvrdi da su dovoljno informisani na tu temu.

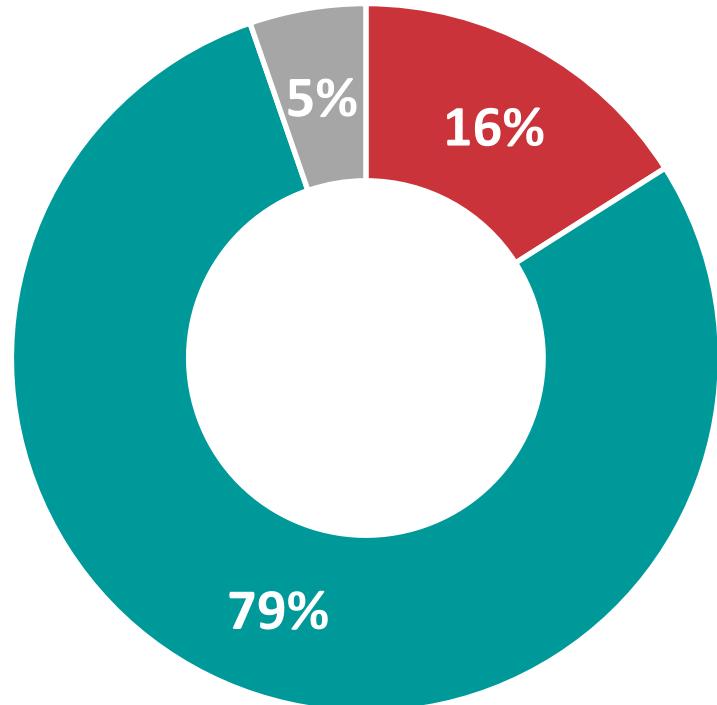

Baza: Ukupna ciljna populacija

Da li smatrate sebe dovoljno informisanim o pravima koja imate kad je u pitanju zaštita od diskriminacije?

Lično iskustvo diskriminacije i prijavljivanja diskriminacije

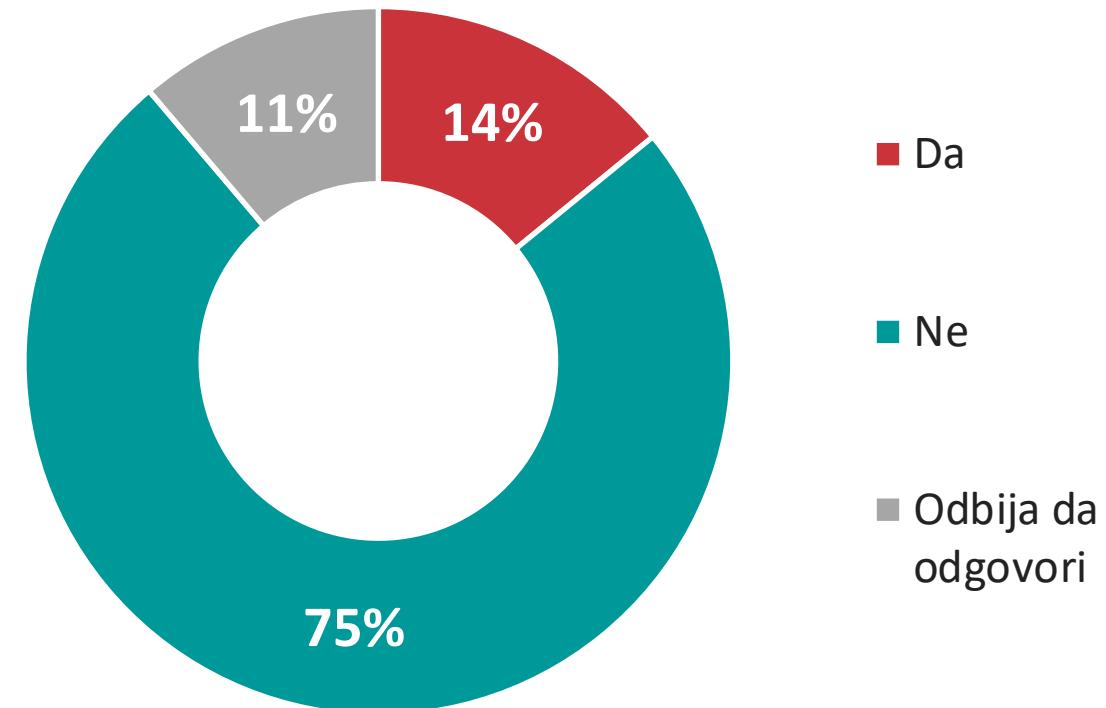
Manje od petine građana/ki (16%) izjavilo je da su iskusili diskriminaciju zbog nekog ličnog svojstva u posljednje tri godine, a 3 od 4 takva građanina/ke su to i prijavili, što ukazuje da oni koji su osvješćeniji, kad je riječ o ovom pitanju, bolje prepoznaju i prijavljuju diskriminaciju.

- Da
- Ne
- Odbija da odgovori

Da li ste u posljednje tri godine iskusili diskriminaciju zbog nekog ličnog svojstva?

Baza: Ukupna ciljna populacija

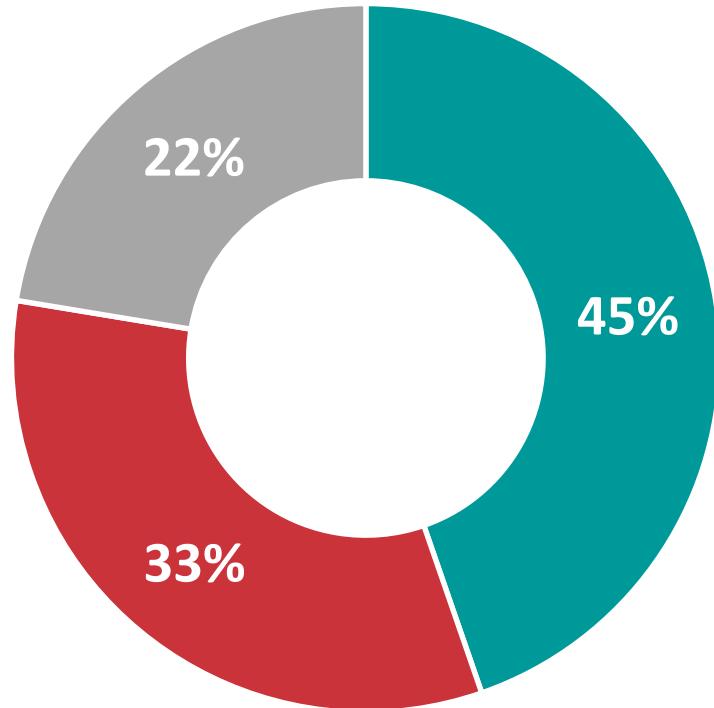

Da li ste to prijavili?

Baza: Ispitanici/e koji su u posljednje tri godine iskusili diskriminaciju zbog nekog ličnog svojstva (16% od ciljne populacije)

Traženje pomoći u slučaju diskriminacije

Nešto manje od polovine građana/ki tvrdi da bi zatražili pomoć ako bi bili diskriminisani u budućnosti. Jedna trećina navodi da to ne bi to uradili, iako više od polovine njih ne mogu da navedu razlog za takav stav, a jedna četvrtina njih smatra da nemaju kome da se obrate, da im niko ne bi pomogao, pa posljedično to traženje pomoći ne bi imalo svrhe.

■ Da

■ Ne

■ Ne zna/Odbija
da odgovori

Bez obzira da li ste ili nijeste iskusili diskriminaciju u poslednje tri godine, ako biste bili diskriminirani u budućnosti, da li biste zatražili pomoć?

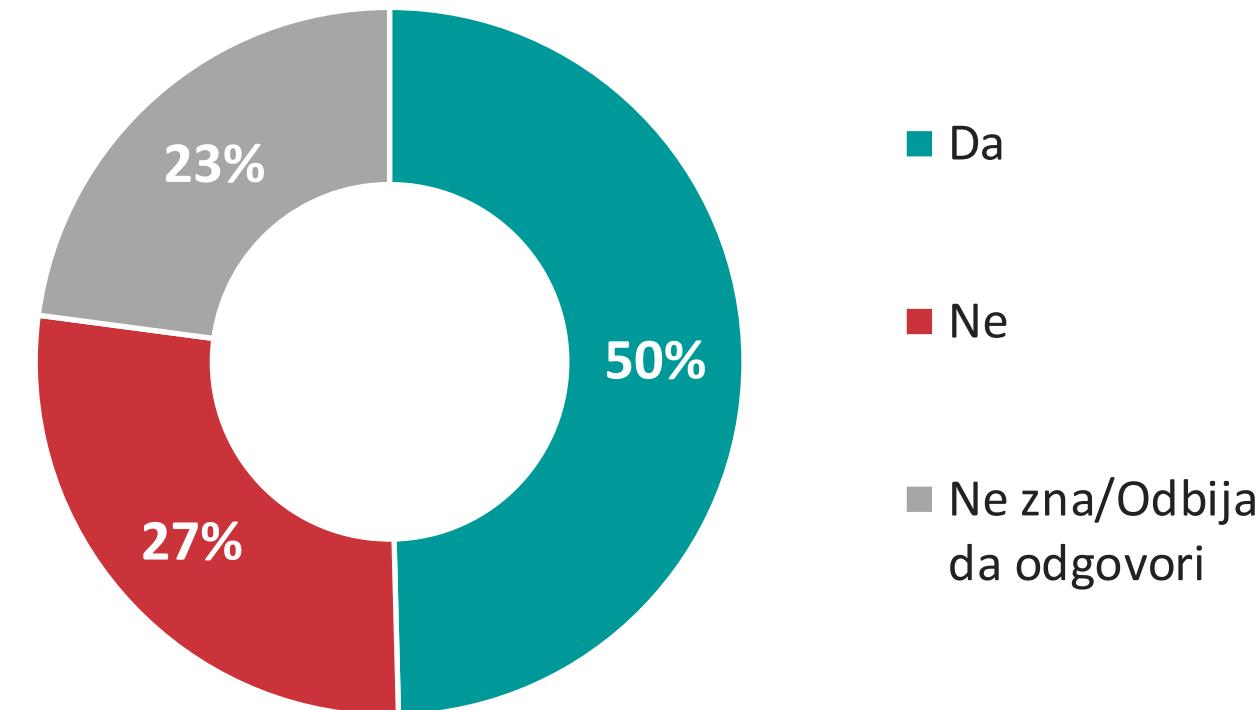
Baza: Ukupna ciljna populacija

Iz kog razloga ne biste zatražili pomoć?

Višestruki odgovori; Baza: Ispitanici/e koji ne bi tražili pomoć u slučaju da su diskriminisani (55% od ciljne populacije)

Prijavljivanje diskriminacije kojoj su građani/ke svjedočili

Tačno polovina građana/ki bi prijavila diskriminaciju koju su svjedočili, dok jedna četvrtina tvrdi da to ne bi prijavili.

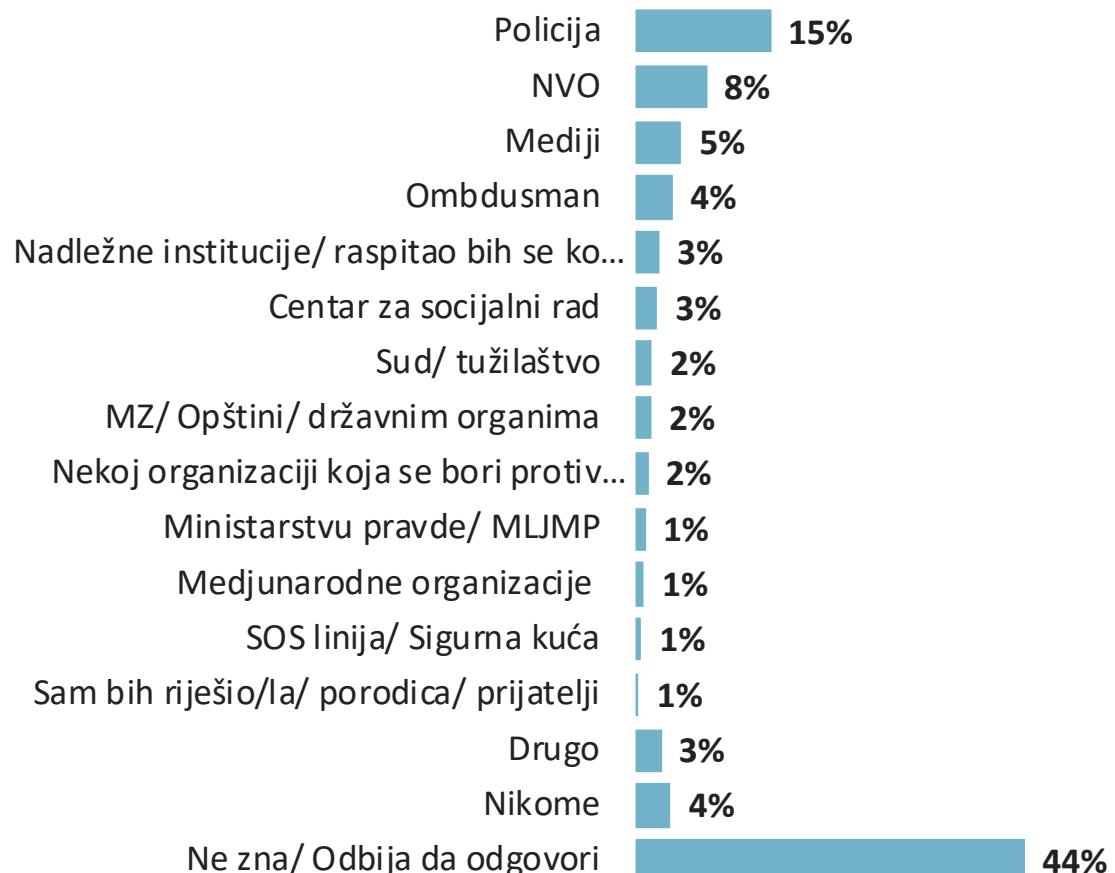

Baza: Ukupna ciljna populacija

Bez obzira da li biste zatražili pomoć kad biste lično iskusili diskriminaciju, da li biste bili spremni da prijavite diskriminaciju kojoj ste svjedočili?

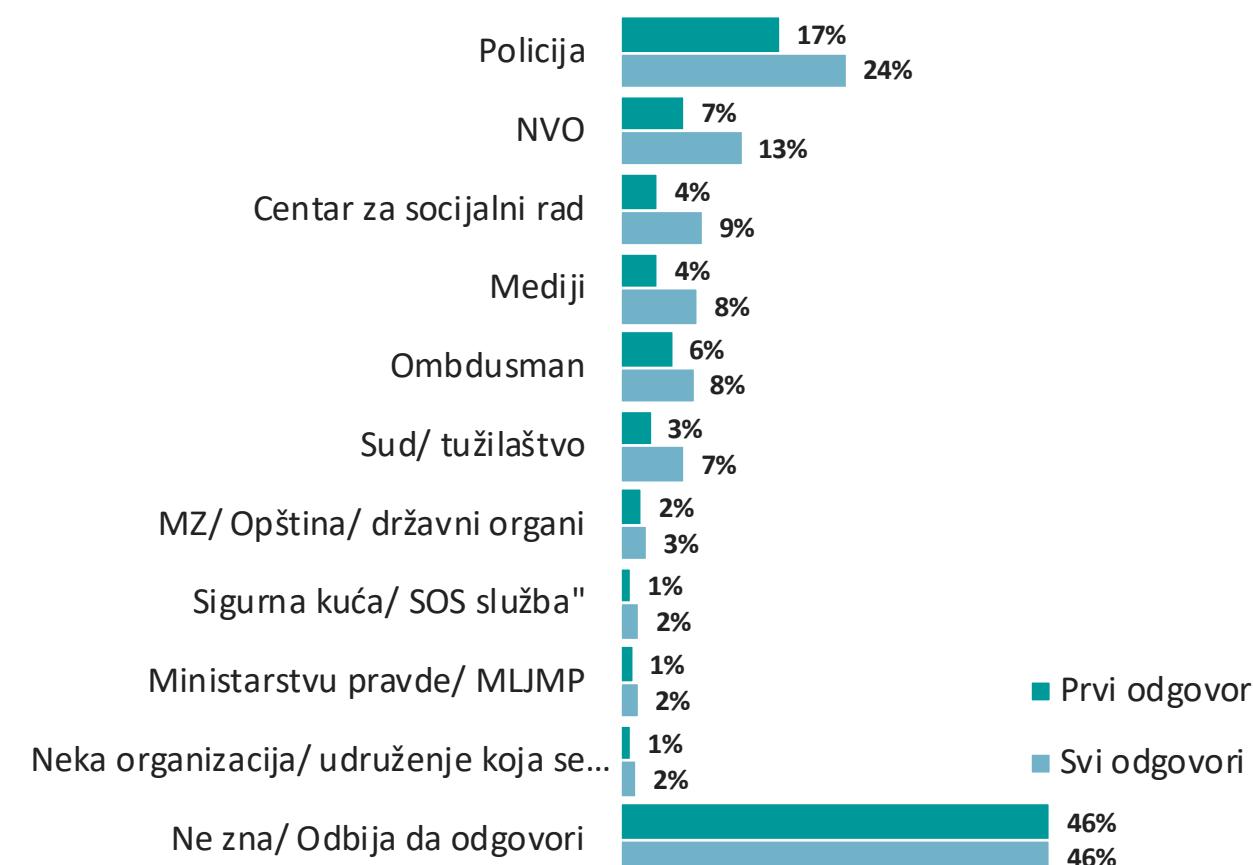
Institucije i zaštita od diskriminacije

Policija je najčešće navedena institucija kojoj bi se obratili u slučaju diskriminacije, a dvije petine građana/ki ne zna ni kome da se obrati u slučaju diskriminacije. Nalazi su slični i što se tiče ključnih institucija kojima se građani mogu obratiti ako se osjete diskrimisanima, gdje skoro polovina ispitanika nije znala koju instituciju da navedu, a jedna četvrtina njih je opet navela policiju.

Bez obzira da li ste odgovorili da biste ili ne biste zatražili pomoć, kad bi se odlučili da ipak zatražite pomoć, kojoj bi se instituciji najprije obratili u slučaju diskriminacije?

Baza: Ukupna ciljna populacija

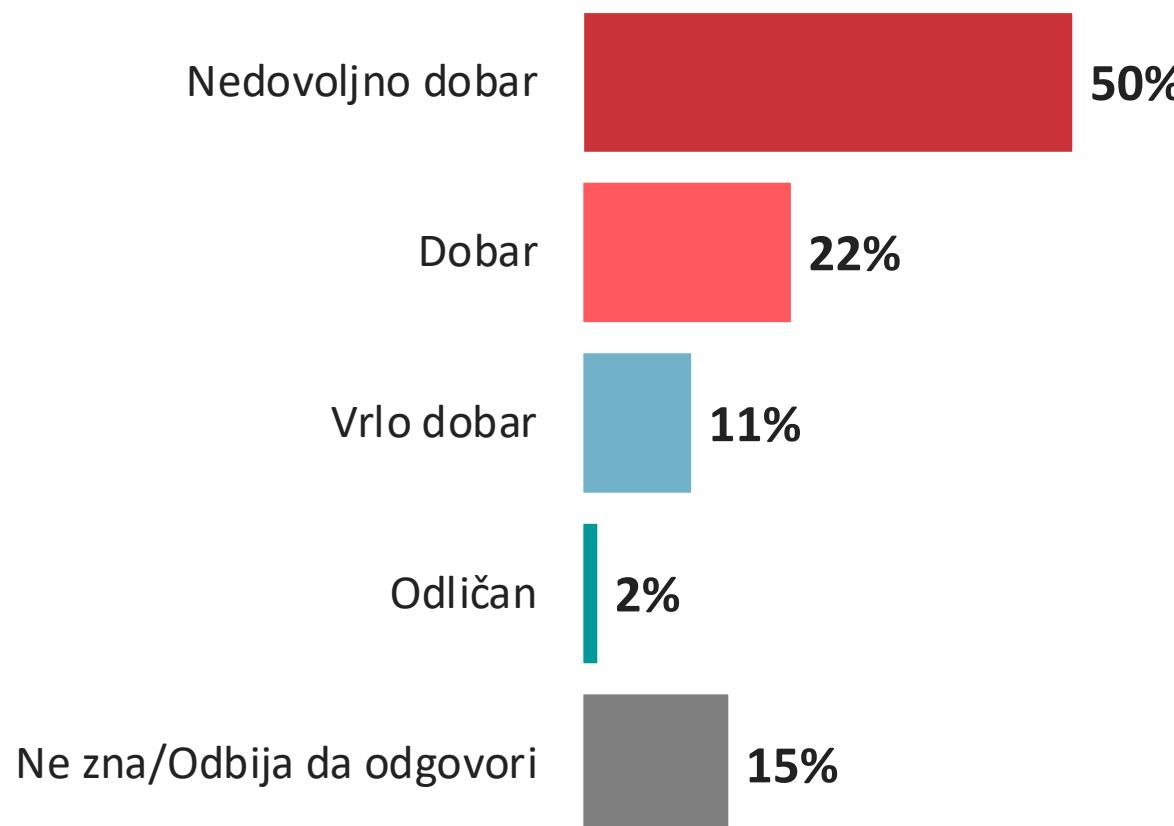

Bez obzira na to da li i koju ste instituciju naveli u prethodnom pitanju, po vašem mišljenju, koje su ključne institucije kojima se građani/ke mogu obratiti u slučaju da osjećaju da su diskrimisani?

Baza: Ukupna ciljna populacija

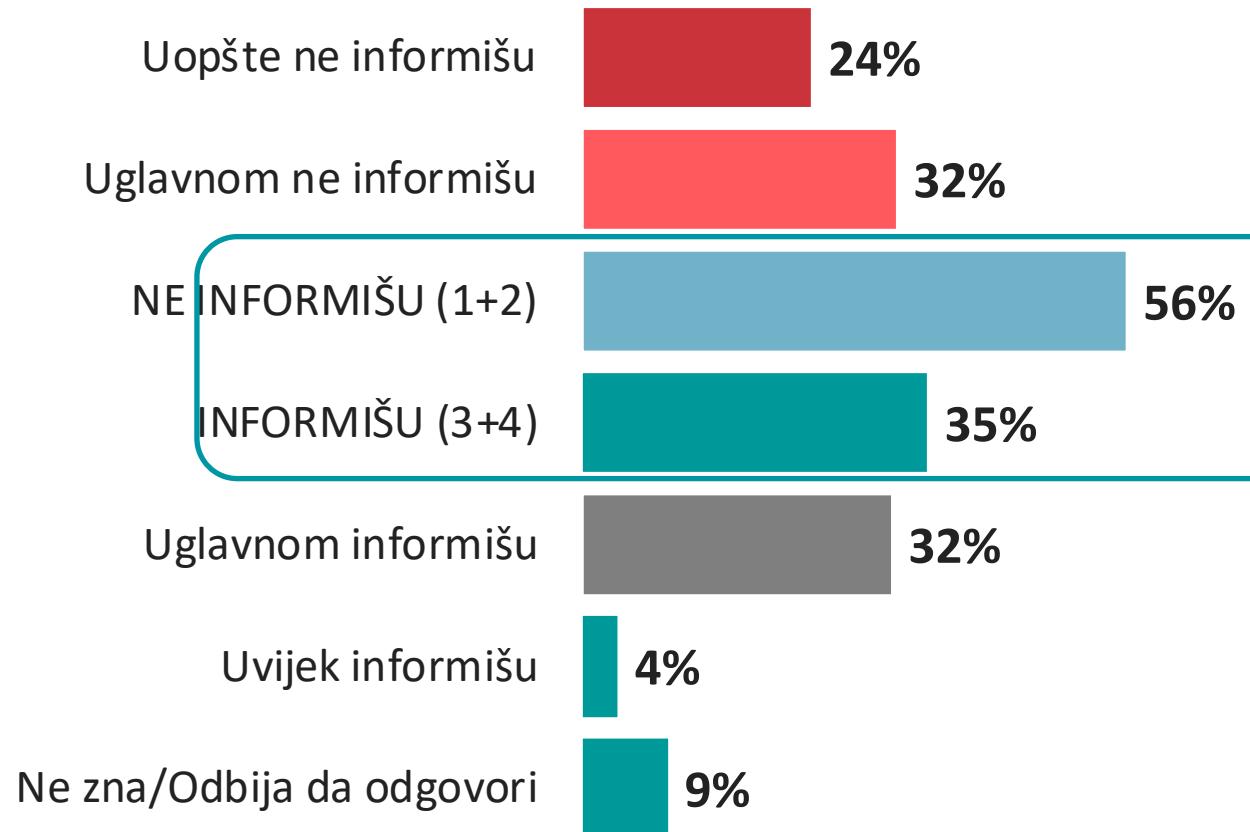
Percepcija rada institucija

Uopšteno uzevši, polovina građana/ki smatra da rad institucija koje su nadležne da spriječe diskriminaciju nije dovoljno dobar. Takođe, nešto više od polovine njih smatra da nadležne institucije ne informišu građane/ke o problemu diskriminacije i mehanizmima zaštite, dok oko jedna trećina smatra da informišu.

Kako procjenjujete rad institucija koje su nadležne da spriječe diskriminaciju?

Baza: Ukupna ciljna populacija

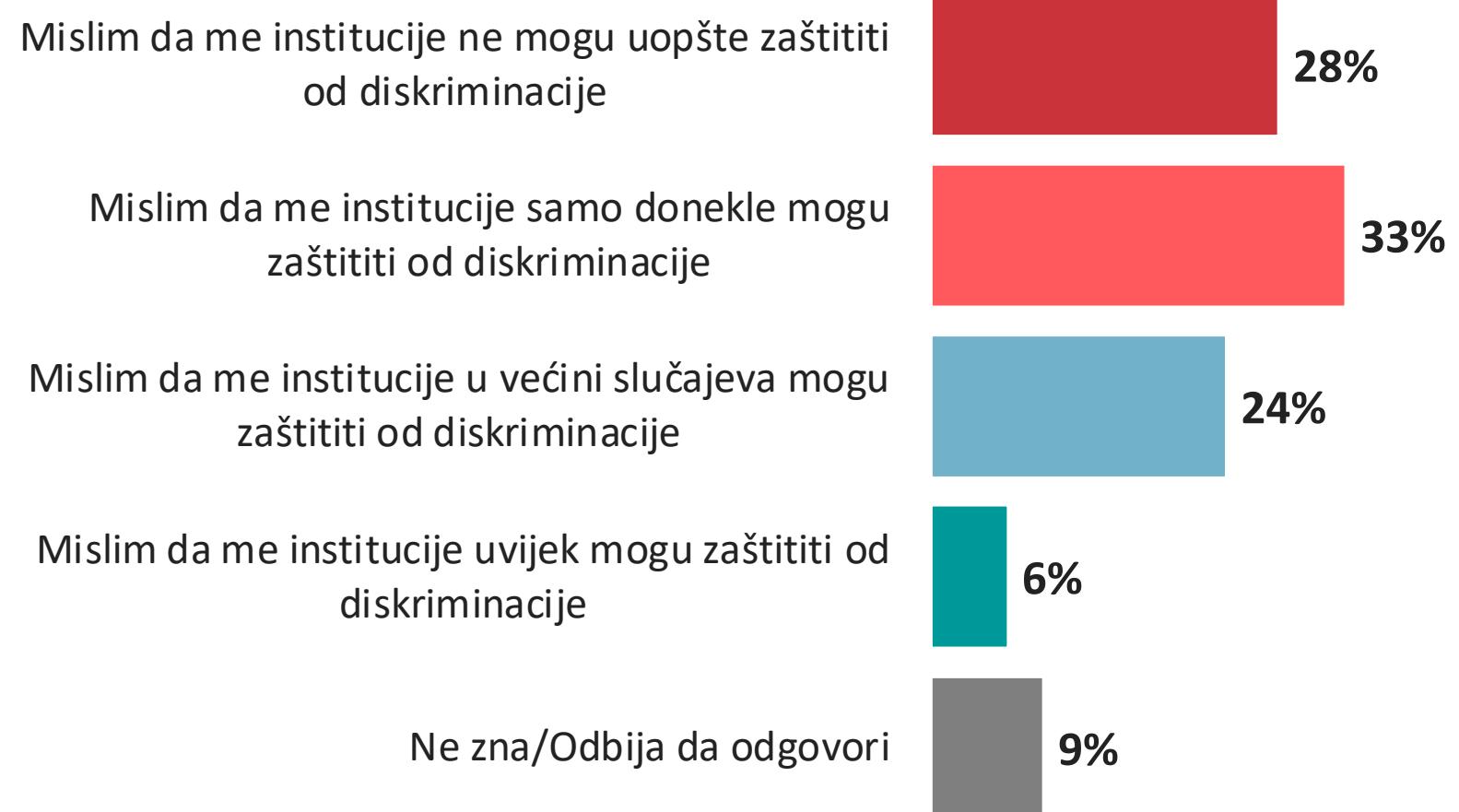

Koliko nadležne institucije informišu građane/ke o problemu diskriminacije i mehanizmima zaštite?

Baza: Ukupna ciljna populacija

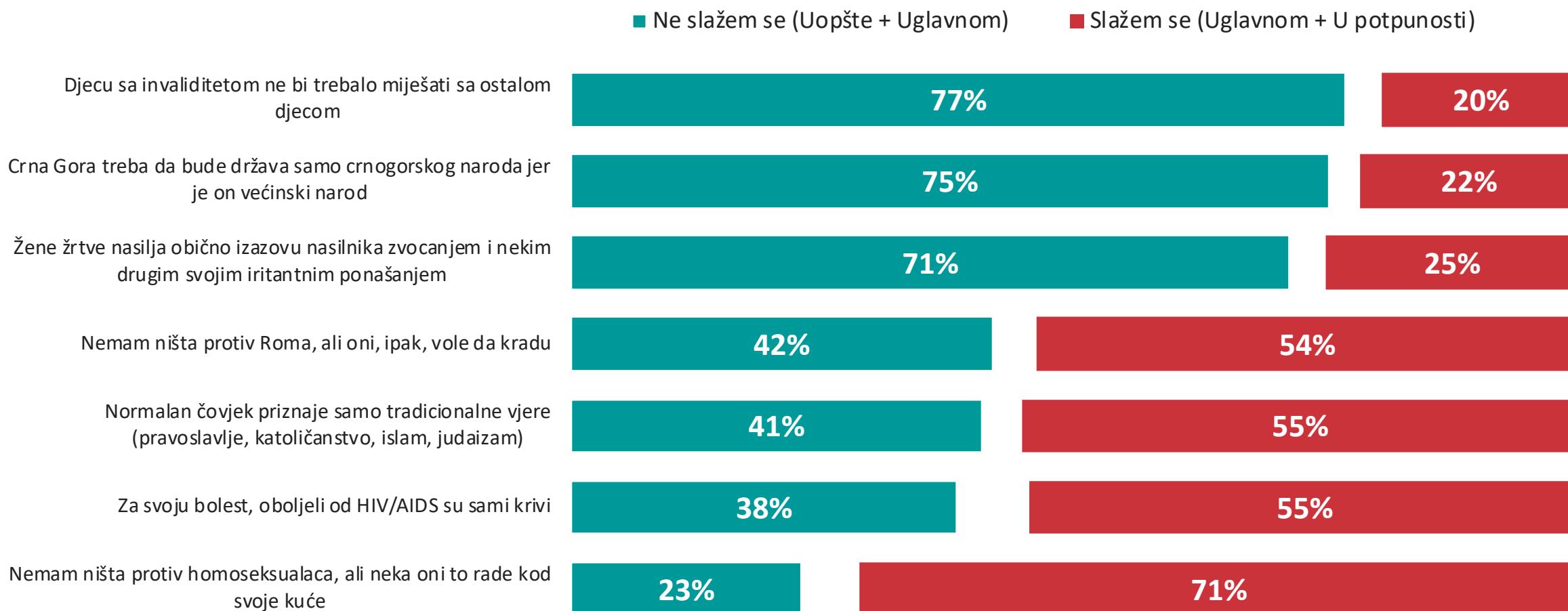
Percepcija rada institucija

Mišljenja su podijeljena i što se tiče stavova građana/ki oko sposobnosti institucija da ih zaštite od diskriminacije. Tako, trećina smatra da ih institucije samo donekle mogu zaštiti od diskriminacije, dok je nešto manje od trećine ubijeđeno da ih institucije ne mogu uopšte zaštитiti. Svega četvrtina građana/ki smatra da ih institucije u većini slučajeva mogu zaštiti od diskriminacije, a 6% je onih koji cijene da ih institucije uvijek mogu zaštiti od diskriminacije.

Indikatori diskriminacije

Najveći procenat građana/ki izražava neslaganje sa tvrdnjama koje se odnose na zabranu inkluzije djece sa invaliditetom, da su žene žrtve nasilja svojom krivicom ili da bi Crna Gora trebalo da bude država samo crnogorskog naroda. Indikatori diskriminacije su vrlo izraženi prema LGBT osobama, zatim prema oboljelima od HIV/AIDS, kao i Romima, ali i prema onima koji ne pripadaju tradicionalnim vjeroispovjestima.

Šire stanje svijesti građana/ki

Kad je riječ o vrijednosnim stavovima, u odnosu na 2016, nema velikih promjena u registrovanju donekle pozitivnog stava prema brakovima među pripadnicima različitih nacionalnosti. Međutim, raste broj onih koji cijene da ulazak u EU neće ugroziti našu kulturu i tradicionalne vrijednosti (51% u odnosi na 41% iz 2016), a u određenom procentu pada idolopoklonstvo - danas 71% građana/ki misli da treba da na čelu države bude jak i nepokolebljiv vođa kojeg će narod slijediti, a 2016. tog stava je bilo 80%. Veliki je, iako blago padajući, procenat i onih koji smatraju da je najvažnija uloga žene u društvu da bude dobra supruga i majka (68%, a 2016. bio je 71%). Preko trećine građana/ki ima konformistički pristup i navodi da se ponaša uvijek onako kako to okolina očekuje od njih.

■ Ne slažem se (Uopće + Uglavnom) ■ Slažem se (Uglavnom + U potpunosti)

Brakovi između pripadnika različitih nacionalnosti predstavljaju opasnost po nacionalni integritet

Uvijek se ponašam onako kako to okolina očekuje od mene

Ulazak naše zemlje u EU će dovesti u pitanje našu kulturu i ugroziti tradicionalne vrijednosti

Najvažnija uloga žene u društvu je da bude dobra supruga i majka

Na čelu države treba da bude jak i nepokolebljiv vođa koga će narod slijediti

Pun krug za
Ijudska prava

360°

